

TILESCH NÁNDOR

A CSETE CSALÁD A HATÁGÚ CSALÁDFA TÖRTÉNETE

Amikor a Füredi Histrória 2006. évfolyam 13. számában vitéz Vörös Tiborról, barátomról és zenésztársamról, életének egy rövid szakaszáról írtam, arra gondoltam, hogy családjáról, a Csetecsaládról is kellene írnom. A Csete-család sok szállal kötődött Balatonfüredhez.

Vörös Tibor barátom édesanyja Györgyfalvi Csete Ida volt.

A család történetét az apával, dr. Csete Antallal kezdem.

Feleségével, Etelkával, négy gyermeket neveltek fel. A gyermekek: (györgyfalvi) Csete Ida, húga (györgyfalvi) Csete Mária, akit a fürediek csak Mérynek (Marynek) ismertek, s két fiú: Antal és István.

Dr. Csete Antalról (Igal, 1858. január 4. – Balatonfüred, 1954. november 13.) Zákonyi Ferenc Balatonfüred című könyvében az alábbiakat írja: „Csete Antal ügyvéd (veszprémi tiszti főügyész)¹, aki tízéves korában járt először Füreden, majd 75 éven át minden nyáron megfordult itt. Füred legrégebbi és legjobban kitartó vendégei közé sorolták. Ő volt az első, aki Fürednek Arács felőli részén villát építtetett a szőlőjében.” Balatonfüred egyik fénykora esett Csete Antal fiatalságának idejére.²

Ugyancsak Zákonyi Ferenc szerint 1905 augusztusában Halbig Ciprián tihanyi apát³ üdvözlí az új fürdőbizottságot, amelynek most már tagjai voltak a fürdővendégeken kívül a helybeli nyaralótulajdonosok is. A villatulajdonosok közül dr. Csete Antalt is beválasztották⁴, aki tevékenyen részt vett Balatonfüred közügyeinek intézésében is.

Az elkövetkező években (1906–1908) számos javaslata volt a közművek korszerűsítésére: „... kifogásolta a nagy reklámot, amit Füred kap. A költségeket fordítsák inkább a vízvezeték bővítésére, utcák, terek, sétányok öntözésére – indítványozza ... Nyomatékosan kéri a villanyvilágítás és a vízvezeték bevezetését a fürdőtelep egész területére.” A fürdőbizottság felkéri dr. Csete Antalt a vízórák beszerzésére Veszprém városától, valamint, hogy szerezzen be tájékoztatókat arra vonatkozóan, hogyan lehetne a Koloska-, a Kéki- és a Siske forrásokat felhasználni a vízvezeték számára.⁵

„Az 1909. augusztus 2-án tartott gyűlésen ... dr. Csete ismét számos javaslattal állt elő. A július 8-

án megnyílt Balaton-parti vasúttal kapcsolatban elmondja, hogy az arácsi állomáson is annyi utas száll ki, mint Füreden. Kéri, ott is álljon meg tehát a gyorsvonat. A Veszprém – Füred útvonalon legyen menettérti jegy. Az útipoggyász ne csak Budapesten, hanem minden állomáson feladható legyen Balatonfüredre. Győrből Füredre legyen közvetlen kocsí, ne kelljen kétszer – Veszprém-külsőn és Alsóörsön átszállni. Járjon el ebben az ügyben egy küldöttség a kereskedelemügyi miniszternél. Egy másik küldöttség pedig keresse fel a földművelésügyi minisztert a vízvezeték és a csatornázás tervének díjmentes elkészíttetésére.

Dr. Csete vállalja ezen küldöttségek vezetését. Végül javasolta, hogy a villanyvilágításra kérjenek a nagykanizsai Lingert londoni cégtől árajánlatot.”⁶

Dr. Csete Antal ügyvéd jómódú ember volt. Két ingatlan is volt nevén Veszprémben, egyik villája a Szent Imre-tér (Rákóczi tér) 19. sz. alatt, másik a Kertalja-utca 2. sz. alatt szerepel.⁷

A Csete-villa Veszprémben a Rákóczi-tér 19. sz. alatt. (Az EKMK Helytörténeti Gyűjtemény tulajdona, Veszprém.)

Birtoka volt Küngösön, s nyaralója Balatonfüreden.

Balatonfüredi villája a mai Táncsics Mihály utcában volt (14. sz.), a villát elbontották, helyén ma egy 12 szobás panzió áll.

Az arácsi Csete-villa (1914)

Az egykori öreg fa a Táncsics Mihály utcában

A ház elé Csete Antal egy fenyőfát ültetett, amelynek érdekessége, hogy egy töből hat ága nőtt, s hat különálló fává terebélyesedett. Dr. Csete Antal „családfának” nevezte: saját magáról, feleségéről: Etelkáról és négy gyermekéről: Idáról, Máriáról, Istvánról és Antalról. A fát a ma arra sétáló üdülők, kirándulók is megcsodálhatják.* Havas Erzsébet tanárnő javaslatára a fát védetté nyilvánították.⁸

Az öreg fa a múltunkat jeképezi, a gyökereket nem szabad elszakítanunk. *(A fát a közelmúltban kivágták, csak szétágazó töve látható... A szerk.)*

Dr. Csete Antalnak két fia volt: István és Antal.

István Küngösön élt, ahol az apának, dr. Csete Antalnak birtoka volt. Egy lánya volt, Csete Zsuzsi. Ő volt az, aki a Táncsics utcai villa lebontásának hírére a Csete-család címerét a ház faláról levetette.

Ifjabb Csete Antal: *„Földbirtokos, tárcaíró. Veszprémben született, 1889. június 4-én. A jogot Pozsonyban és Kolozsvárott végezte. Ügyvédi vizsgálata előtt mint tartalékos tüzér zászlós a háborúba vonult s azt végig küzdötte. Mint főhadnagy több kitüntetéssel tért vissza. Azóta Küngösön gazdálkodott, majd Zalamegyében közigazgatási szolgálatba lépett s legutóbb szolgabíró lett.*

Számos, nagyrészt humoros tárcát írt főképpen a Veszprémi Hírlapba.”⁹

1930. szeptember 2-től 1936. május 1-ig Alsó-lendván, 1936. május 1-től 1938. május 11-ig Nagykanizsán volt szolgabíró.¹⁰

Ifjabb Csete Antalnak nem volt utóda, korán meghalt. Ez nagyon bántotta az idős Csete Antalt.

(Ifj. Csete Antal életének egy időszakáról érdekes kultúrtörténeti-művészettörténeti adalékot olvashatunk Gáspár Ferenc írásában a Somogyi Múzeumok Közleményei 2002. évfolyam, a 237. és 239. oldalon.)¹¹

Oskar Kokoschka: dr. Csete Antal tüzérhadnagy fekete kréta, zöldkréta nyomokkal, 430×302 mm

A lányok közül az idősebb Ida volt. Első férje a híres Haidekker kerítésgyáros volt, aki „hirtelen” halt meg. E házasságából született Tibor nevű fia. (Tibor 3 vagy 4 éves lehetett, amikor édesapja agyvérzésben meghalt.)

Második férje, Vörös Tibor katonatiszt volt, aki adoptálta és nevére vette Ida fiát, Tibort.

A kisebbik lány, györgyfalvi Csete Mária volt, akit a fürediek csak Mérinek (Marynek), többen „Cseteméri”-nek ismertek.

Csete Mária feleségül ment Hudacsek Emil sebészprofesszorhoz. Hudacsek Emil 1900-ban született, a SOTE-n szerzett orvosi végzettséget az 1923/24-es tanév végén.¹²

Két fiúk született: József és Iván. József orvos, Iván pap lett.

A háború alatt a Hudacsek-család a villa pincéjében bujkált, mivel Hudacsek Emil zsidó származású volt.

Hudacsek Emil 1953-ban meghalt, a két fiú 1956-ban Amerikába távozott.

(A későbbiekben hivatkozott dokumentum – lásd 13. számú jegyzet! - alapján csak 1957-ben távoztak Amerikába. József nem lett orvos, csak felvételizett az egyetemre! A szerk.)

Csete Mária egyedül maradt a füredi villában.

Amikor a politikai helyzet engedte, Mária többször is meglátogatta fiait Amerikában. Gyakran beszélgettem vele Vörös Tiboréknál, amikor látogatóban voltam, vagy éppen próbáltunk egy új sláger.

Csete Mária (Mary-Méri) kicsit különös, bohókás, de nagyon jóindulatú teremtés volt. Sokszor mondta, hogy egyszer kint marad a fiainál Amerikában és üzletelni fog, amerikai milliomos asszony lesz belőle. Csak mosolyogtunk a tervein, hiszen Méri egyáltalán nem volt gyakorlatias, még egy villanykörtét sem tudott becsavarni ... ha valami apróbb javítani való volt a villában, mi segítettünk neki Tiborral.

Sajnos, egyik amerikai látogatása végzetes volt. Iván fia elvitte autózni, balesetet szenvedtek, s Méri a baleset következtében életét veszítette, Iván pedig hosszú ideig kómában feküdt. József fia hozatta haza Csete Máriát, s itt temették el az arácsi katolikus temetőben.

Feleségemmel felkutattuk a sírhelyet, meg is találtuk, csak a feliratot nem tudtuk értelmezni. A sírfeliraton ez állt:

Dr. Csete Emil
Sebész professzor
(1900–1953)
Dr. Csete Emilné
Györgyfalvi Csete Mária
(1908–1981)

A síremlék

(A kép Tilesch Nándor örököseinek tulajdona)

A fehér márvány sírkő felirata zavarba ejtett. Ki az a Csete Emil? Nyomozni kezdtünk. A „Csete Emilné” név alatt ott szerepel a lánykori név: Györgyfalvi Csete Mária. Róla sejtettük, hogy dr. Csete Antal ügyvéd Mária nevű lányáról lehet szó. De ki lehet Csete Emil? Tudtuk, hogy Csete Mária-nak volt egy Emil nevű férje, aki sebész volt. A rejtély, a sírfelirat megfejtésében megoldásában segítségünkre volt Vörös Tibor (Csete Ida fia) egyik lánya, Klári, aki gyakran tarózkodott Füreden a Vörös-villában. (Az egykori Vörös-villa a Mikszáth Kálmán utca 20. sz. alatt található, erősen átépített formában. A szerk.)

Dr. Csete Antal veszprémi főügyészt nagyon bántotta, hogy fiaitól nem született fiúutódja, s a Csete nevet nem viszi tovább senki. Úgy gondolta, ha kihal a név, kihal a család is. Hosszas rábeszéléssel, gyözködéssel rávette vejét, Csete Mária férjét, hogy vegye fel a „Csete” nevet. Úgy gondolta, két probléma is megoldódik ezzel: az izraelita származású orvos a névváltoztatással „védett” lesz, másrészt a Csete-család sem marad névutód nélkül.

A két Hudacsek fiú, József és Iván már „Csete” néven távoztak 1957-ben Amerikába.

Csete Iván pap lett Forestburgh-ben, Csete József Manhattanben él.

„...Emigrálásukat megelőzően mindketten Szegeden laktak. Csete József nagyon szerette a zenét, különösen az amerikai jazzt. Kiváló kajakos és úszó volt. 1967-ben a Pán-amerikai Játékokon aranyérmert nyert a kétpár-evezős kajakversenyen, háromszor lett észak-amerikai bajnok. Jelenleg zeneszerző és profi zenész.

A Csete-család nagyon vallásos volt. Iván orvos szeretett volna lenni, s bár kiváló tanuló volt, mégsem vették fel az egyetemre, mert az egyetemi felvételin meglátták a nyakában az arany keresztet. Kereskedelmi középiskolát végzett, az orvosi hivatásról szőtt tervei csak álmok maradtak. A Fordham Egyetemen politika-tudományi tanulmányokat folytatott. Egy párizsi útja alkalmával, meghatározó élmények hatására tért vissza a valáshoz, s lett pap.”¹³

A rejtély tehát megoldódott. A balatonarácsi temetőben a nevet megváltoztató Hudacsek Emil sebész professzor és felesége, Csete Mária fekszik.

Méri halála után unokaöccse, Vörös Tibor intézte a hagyatékkal kapcsolatos ügyeket.

Nem tudom, hogy Csete Józsefnek vagy Iván-
nak lettek-e fiúgyermekei, mert Méri mindig csak
az „amerikai unokák”-ról mesélt.

Dr. Csete Antal ügyvéd haláláig Küngösön, Ist-
ván fiánál és Zsuzsi unokájánál élt. 1954-ben halt
meg.

Ugyancsak Vörös Tibor lányától, Kláritól tud-
tam meg, hogy Csete István Küngös díszpolgára
volt, s 101 éves korában halt meg.

A család ezen ágáról többet nem tudok. Telefo-
non érdeklődtem felőlük, eredménytelenül ...

A történelem viharai szétszórták a Csete-
családot. Azokat az embereket, akik valamikor itt
éltek boldogan (vagy boldogtalanul?) Balatonfüre-
den, a Táncsics Mihály utcai villájukban. Itt ját-
szottak, talán itt voltak szerelmesek is. A háború
alatt itt bujkáltak, féltek, talán éheztek, szenvedtek.
Itt nőültek, gyermekeket nemzettek, itt temetkez-
tek és merültek a feledés homályába ...

Ezért írtam le róluk ezt a pár sort, hogy aki hal-
lott róluk, vagy ismerte őket, emlékezzen rájuk és
gondolkodjon el: hogy múlik el a világ dicsősége,
hogy múlnak el családok, emberek.

Hogy múlik el minden, ami szép, ami jó, ami
rossz vagy silány; hogy cserélődnek az emberek,
dőlnek össze, tűnnek el házak, otthonok ...

Minden változik és minden elmúlik ...

Talán lesz valaki, aki egy szál virágot visz egy
elfeledett sírra, az arácsi temetőbe ...

Tilesch Nándor
Balatonfüred, 2010. március 8.

*(Szerkesztette és jegyzetekkel ellátta: Sárköziné
Sárovits Hajnalka)*

Köszönetet mondunk Szabóné Vörös Györgyi,
Csiszár Miklós (Veszprém) és Németh Ákosné
(Balatonfüred) helytörténészeknek, valamint Mé-
száros Zoltánnak (Balatonfüred, Polgármesteri Hi-
vatal) a források felkutatásában nyújtott segítség-
ért.

Irodalom:

1. Balatonfüred : adalékok Balatonfüred történetéhez a kez-
detektől 1945-ig / Zákonyi Ferenc. – Veszprém, 1988.
2. A bencés-rend, mint fürdőtulajdonos az 1860-70-es évek-
ben / Katona Csaba = In: Egyháztörténeti Szemle, 2000. 1
évf. 2.szám
3. Múltidéző / Szerk Csiszár Miklósné . – Veszprém : Eötvös
Károly Megyei Könyvtár, 1999.
2. Somogyi Múzeumok Közleményei, Kaposvár : 2002. évfolyam
5. Gy. Lovassy Klára: Házzól házra... In : Tér – Mozaik : fe-
jezetek az Óváros tér történetéből / Szerk. Praznovszky

Mihály. – Veszprém, 2002. – (Veszprém Városi Füzetek
6.)

6. Veszprém rendezett tanácsú város házjegyzéke. Veszprém
1926. / Öszeáll. Lichtneckert András.
7. Veszprém város az irodalomban és a művészetben /
Sziklay János . – Veszprém : Óvári Ferenc, 1931.

Jegyzetek:

1. Veszprém város az irodalomban és a művészetben /
Sziklay János. – Veszprém: Óvári Ferenc, 1931. – 225.
oldal

„Csete Antal. Ügyvéd. Csete Antal kanonok unokaöccse. Iga-
lon született 1857-ben. Középiskoláit Veszprémben, Győ-
rött és Nagyszombatban végezte. A jogot Pozsonyban
hallgatta, 1881-ben a budapesti egyetemen doktorrá avat-
ták, 1883-ban ügyvédi oklevelet nyert. 1928-ig működött
Veszprémben, mint ügyvéd. Vármegyei és városi t. ügyé-
szi címmel kitüntetve, 1901-ben városi főügyésszé választ-
ották. Tevékeny tagja volt mind a vármegyei törvényha-
tósági bizottságnak, mind a városi képviselőtestületnek.
1928-ban Budapestre költözött. Sok érdemét a székesfe-
hérvári ügyvédi kamara is elismerte s 1913 óta több ciklu-
son át választotta meg elnökhelyettesnek. Több jogi és
közigazgatási kérdésekkel foglalkozó cikket is írt a veszp-
rémi lapokon kívül a Budapesti Hírlapba is...

Dr. Csete Antal – az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Hely-
történeti Gyűjteményének anyagából (Adatgyűjtő: Szabó-
né Vörös Györgyi helytörténész): Tiszti főügyész =
Veszprémvármegyei naptár az 1910-iki szökőévre tiszti
címtárral. Veszprém, 1909. p.86. (Veszprém. Rendezett
tanácsú város. ... Városi tisztviselők)...,

Veszprém. Rendezett tanácsú város. ... A városi tanács.
...Tagok: Dr. Csete Antal, ... = U. o. p. 87.,

A veszprémi kir. törvényszék területén működő ügyvédek.
Veszprémben:...Dr. Csete Antal,... = A
Veszprémvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület
naptára az 1915-iki közönséges évre. Veszprém, 1914. p.
68.

Veszprém város tisztviselőinek és a kezelőszemélyzetének
név és rangsora. ...főügyész dr. Csete Antal,... = U. o. p.
72.

A vármegye területén működő bizottságok. ... 5. Központi vá-
lasztmány. ...Tagok: ... dr. Csete Antal. =
Veszprémvármegyei naptár az 1916-iki szökőévre tiszti
címtárral. Veszprém, 1915. Címtári rész p. 3.

Vármegyei közegészségügyi bizottság: ...Tagok: ...dr. Csete
Antal, ... = Veszprémvármegyei naptár az 1916-iki szökő-
évre tiszti címtárral. Veszprém, 1915. Címtári rész p. 4.

Vármegyei törvényhatósági bizottságának tagjai. a.) Virilisek.
(Legtöbb adót fizetők.)dr. Csete Antal ügyvéd Vesz-
prém. ... = Veszprémvármegyei naptár az 1916-iki szökő-
évre tiszti címtárral. Veszprém, 1915. Címtári rész p. 5.

Veszprém. Rendezett tanácsú város. ... Városi tisztviselők
...Tiszti főügyész: dr. Csete Antal. = Veszprémvármegyei
naptár az 1916-iki szökőévre tiszti címtárral. Veszprém,
1915. Címtári rész p. 16.

A városi tanács. ... Tagok: ...Csete Antal dr., ...Virilisek:
...Csete Antal dr., ... Szavazattal bíró tisztviselők: ... dr.
Csete Antal, ... = Veszprémvármegyei naptár az 1916-iki
szökőévre tiszti címtárral. Veszprém, 1915. Címtári rész
p. 16-17.

- Továbbá szerepel a neve még ugyanitt a Vívezetési és világítási bizottságban, a Vasuti bizottságban, Közigazgatási bizottságban, Gazdasági bizottságban, Építészeti és szépművészeti bizottságban, Pénzügyi bizottságban, Ovodaügyi bizottságban, Jogügyi bizottságban, Iparostanonciskolai bizottságban, Szegényházi bizottságban, Fogyasztási és egyéb adóügyi bizottságban, Villamos ellenőrző bizottságban, Egészségügyi bizottságban, Állandó választmányban, Nyugdíjválasztmányban, Mezőgazdasági bizottságban.
2. Balatonfüred: Adalékok Balatonfüred történetéhez a kezdetektől 1945-ig / Zákonyi Ferenc. – Veszprém, 1988. 801. old.
 3. 1894-től 1927-ig töltötte be ezt a tisztséget. (Katona Csaba: A bencés-rend, mint fürdőtulajdonos az 1860-70-es években. = In: Egyháztörténeti Szemle, 2000. 1 évf. 2. szám.)
 4. Balatonfüred: Adalékok Balatonfüred történetéhez a kezdetektől 1945-ig / Zákonyi Ferenc. – Veszprém, 1988., 234. old.
 5. Ua. 236. old.
 6. Ua. 237. old.
 7. Veszprém rendezett tanácsú város házjegyzéke. Veszprém 1926. / Öszeáll. Lichtneckert András. - Csete András házai a 42. és 1844. helyrajzi szám alatt.
- Lásd még: Gy. Lovassy Klára : Házzól házra... In : Tér – Mosaic : fejezetek az Óváros tér történetéből / Szerk. Praznovszky Mihály. – Veszprém, 2002. – (Veszprém Városi Füzetek 6.) . - 36. old.
- Megjegyzés: A Veszprém megyei város háztulajdonosok névjegyzéke [1940-1943] -ban Kertalja-utca 2. sz. alatt szerepel Csete Antal neve Romépület bejegyzéssel. Ugyanitt a Szent Imre-tér (Rákóczi tér) 19. sz. alatt Abelesz István és Társa szerepel tulajdonosként = az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Helytörténeti Gyűjteményének anyagából.
8. Balatonfüred Város Önkormányzata Képviselőtestületének 18/2006. (V. 26.) számú rendelete a helyi jelentőségű faegyedek/facsoportok, fával borított területek védelméről – 1. számú melléklet : „A védetté nyilvánítás célja: F4 feketefenyő csoport: A különleges elágazódású, botanikai és esztétikai értéket képviselő fák védelme”
- A védetté nyilvánításhoz Veöreös György erdőmérnök írt szakvéleményt 2005-ben „Balatonfüredi egyes fák, facsoportok és fával borított területek helyi védetté nyilvánításával kapcsolatos javaslat” címmel.”
9. Csete Antal, ifjabb életéről: Veszprém város az irodalomban és a művészetben / Sziklay János . – Veszprém: Óvári Ferenc, 1931. – 188. oldal
 10. <http://www.zml.hu/adatbazisok/archontologia> - Zala Megyei Levéltár: A megyei és járási tisztségviselők, ill. Tisztviselők szolgálati idejének adatbázisa 1138 –2004.
 11. Gáspár Ferenc: Kiűzve a tudatból, elzárva a lélek mélyére Rippl-Rónai és Oskar Kokoschka különleges kapcsolata. = In : Somogyi Múzeumok Közleményei, 2002.évfolyam, 237. és 239. oldal.
- Gáspár Ferenc írása említi ifjabb Csete Antalt:
- Rippl-Rónai József és Oskar Kokoschka 1916-ban az olasz fronton ismerkedett meg egymással, ahol a 15. hadtest főhadiszállásán, illetve egy magyar ezrednél több hetet töltöttek el egymás társaságában.
- Kokoschka 1916. július 16. és augusztus 22. között 15 levelet írt a frontról. Rippl-ről a már idézett kettőn kívül a későbbiekben nem esik szó. Pedig dokumentálhatóan együtt vannak továbbra is.
- A magyar festő háromszor rajzolja le Kokoschkát : Seloban a kantinban, amint egy társával iszogot, majd azon az 5/50-es tüzérségi ütegálláson, ahol mindketten alkottak. Szerencsénkre ezek a művek ismertek, ugyanúgy mint azok a fényképek, amelyek a két művészt egymás társaságában örökítik meg.
- Az egyik fénykép készítőjét, Csete Antal tüzérhadnagyot, aki a két festőről együttes fényképet készített, Kokoschka lerajzolta. Ez a rajz – mai tudásunk szerint – az olasz fronton készült alkotásai sorában az egyetlen porté. /A fénykép megjelent: Érdekes Újság IV. 1916. 39. /
- Artilleriesleutnant Dr. Iur. Anton Csete von Falva. 430x302 mm. Fekete kréta, zöldkréta nyomokkal. Papír, kartonra ragasztva. Magántulajdon. Anton Weidinger szíves segítségével.
- Annak ellenére, hogy úgy vélem megállapításaim, következtetésem szilárd pillérek – dokumentumokon és az emberi lélek rejtelmének ismerőjén, a pszichológia tudományán – nyugszanak, okfejtésemet romba dönthetné, ha előkerülne az a vázlatfüzet, amelyről a már bemutatott Csete Antalról készült portré lábjegyzetében beszél Alfred Weidinger.
- A villeneuve-i hagyatékban, a festő özvegyének tulajdonában van Kokoschkanak egy, július 28-án keltezett, szüleihez írott levele, amely levelezésének gyűjteményében nem szerepel. Ebben arról olvashatunk, hogy vázlatfüzete már több magas rangú katonatiszt portréját tartalmazza. Ez a vázlatfüzet az életmű katalógus előkészítő munkálatai során elvégzett kiterjedt kutatást követően sem volt fellelhető, mégis piciny rést nyitva hagy egy halovány reménység számára: talán Rippl is az ábrázoltak között lehet. Őszinte örömmre szolgálna, ha ennek okán helyesbítésre kényszerülnék
- Rippl 1917-ben az Ernst Múzeumban tudomásunk szerint bemutatta – az egy Kokoschka portré kivételével – valamennyi, az előző évben az olasz fronton készült alkotását.
- Falra került 40 mű, de a kiállított alkotások száma valamivel több lehetett ennél, mert vitrinben is elhelyezésre kerültek további – feltehetően kisméretű – rajzocskák, amire a szolidan megállapított eladási árakból következtethetünk. A katalógus ezeket külön nem is részletezte. A tárlaton valamennyi alkotás megvásárolható volt, így az erre az időre már a Schmidek gyűjteménybe került rejtélyes Kokoschka portrét talán ezért nem szerepeltette.
- Rippl-Rónai József újabb rajzai és festményei. Az Ernst Múzeum Kiállítása XXV. Budapest 1917. Katalógus.”
12. SOTE végbizonyítványok 182/1923-24. – In: www.leveltar.sote.hu : Végbizonyítványok névmutatója 1907–1952.
 13. Csete Ivánról és Csete Józsefről: <http://hungaria.org/articles.php?id=1583>
- Old friends reunite riverreporter.com makes the connection / By RICHARD A. ROSS